

BARONI HO- ČEJO IZSTRA- DATI RUDARJE

JE NAČRT TRGOVSKE
ZBORNICE.

Premogovniški podjetniki ga
podpirajo z obema rokama.

Washington, D. C. — Zakaj
stavka rudarjev na antracit-
nem polju je končana in zakaj
ljudstvo trpi pomanjkanje na
trdem premogu? Trgovska
zbornica zdaj hitro širi to idejo
med dežele. Podpira jo trgov-
ska zbornica mesta Washington,
ki je glasovala, da se naj pošlje
pisma vsem trgovskim zbor-
nicam v mestih, ki imajo več ko
50,000 prebivalcev. V teh pi-
slih priporoča zbornica, naj se
premoški rudarji in premogovniški
podjetniki v miru, da sami izrav-
najo svoj spor med sabo.

Premogovniški podjetniki na
polju mehkega in trdega premo-
ga prispevajo trgovskim zbor-
nicam z denarjem za propagando.
Zdaj so premogovniški podjet-
niki vzporedno splošno napad
rudarje in zato zahtevajo pomoč
od trgovskih zbornic. Namen
je bojne taktike je obrniti ljud-
sko mnenje v drugo smer, ki je
odločno proti premogovniškim
podjetnikom, ker se ne ravna-
jo po jacksonvillski pogodbi in so
je na nesramen in brutalen na-
čin prelomili. Dalje je namen
te taktike pustiti ljudstvo zm-
ravati in pri tem molčati, da se
lahko porazi organizirani ruda-
rji. Vse to se vrši namenoma,
da se uniči organizacija rudar-

Progled dnevnih dogodkov AMERIKA.

Devetinšestdeseti kongres o-
tvorjen.

Trgovska zbornica Združenih
držav ima v načrtu sestradanje
delavcev.

Opozicijonci v kongresu bi
radi zavrnili svetovno razsodi-
šče.

Organizirane bogate dame pri-
pravljajo vojno proti naprednim
elementom.

Moderne naprave pri delu v
rudnikih bodo znižale število za-
poslenih.

Mestni inženirji v Chicagu
postajajo pametni.

Pastor v Kansas Cityju se je
skopal na biblijo.

Coolidgev privatni odgovor
Lewisu.

Veliko število deportiranih
inozemcev.

PO SVETU.

Veliko brezdelje in kriza na-
stopila na Nemškem.

Angleško-turški spor je nov
težavni problem pred ligo naro-
dov.

Rebelne čete na Kitajskem so
zavdale nov poraz diktatorju
Čangu.

Jugoslovanska in grška dol-
govna komisija sta odbrani za
Washington.

Huda zima po Evropi.

Coolidge je privatno

odgovoril Lewisu

Predsednik ni objavil svojega

pisma voditelju rudarjev.

Murray izjavlja, da se baroni

premoške boje preiskave.

Washington, D. C. — pred-
sednik Coolidge je v soboto od-
govoril Johnu L. Lewisu, pred-
sedniku United Mine Workers
of America, na poziv zadnjega,

naj vlada izjavi, če misli posre-
dovati v zadevi kršenja jackson-
villske mezdne pogodbe od strani
premogovniških magnatov.

Kaj je Coolidge odgovoril, ni
znano, ker predsednik ni dal pi-
sma v javnost. Objavljeno je bi-
lo le sledeče formalno poročilo iz
Bele hiše:

"Predsednik je odgovoril na
pismo, ki mu ga je pisal John L.
Lewis. Pismo ni objavil iz raz-
loga, ker neče ovirati naporov
guvernerja Pinchota za porav-
nanje stavke, zlasti pa konfe-
rence, ki se ima vršiti v torek".

Springfield, Ill. — John L. Le-
wis, predsednik rudarske unije,
še ni prejel Coolidgevega pisma.
Na njegovem domu pravijo, da
pismo ga najbrž čaka v njegovih
pisarni v Indianapolis ali v
Philadelphia. Da li Lewis objavi
pismo, še ni znano.

Philadelphia, Pa. — Philip
Murray, podpredsednik rudarske
organizacije, je v nedeljo tukaj
izjavil:

"Lastniki antracitnih premo-
govnikov hočejo poslati nategniti
štrajk do skrajnosti, ker rajši i-
majo boj, kakor pa da bi se pod-
vrgli preiskavi, ki bi odprla nji-
hove knjige in razkrila njihove
velike profite. Lastniki hočejo
povišati ceno premoga, obenem
bi pa radi znižali mezdo rudar-
jem, uničili rudarsko organizaci-
jo in pogladi rudarje nazaj v
strašne razmere, kakršne so bile
v antracitni industriji prej, do-
kler niso bili rudarji organizi-
rani."

OSEMURNI DELAVNIK V
HIBBINGU.

Hibbing, Minn. — Mestni
svet je sprejel odredbo, po kateri
se uvede osemurni delavnik
za vsa mestna dela, ako so izvr-
ša direktno ali indirektno. To
sena direktno ali indirektno. To
sena direktno ali indirektno. To

pomeni, da bodo delavci delali le
osem ur na dan, ako mesto delo
izvrši v režiji, ali če mestno de-
lo odda podjetnikom. Osemurni
delavnik tvori po tej odredbi
podlago, na kateri se plačuje
kazno delo. Za vsak prestopok
je določenih deset dolarjev kaz-
ni.

DELAVSKI TEMPELJ V TO-
LEDU.

Toledo, O. — Centralna delav-
ska organizacija je razdelila To-
ledo v 100 okrajev za prodajo
zadolgine za gradnjo Delavskega
templa. Unijski zaupniki bodo
obiskali dom vsakega organizi-
ranega delavca in obveznice se
bodo prodajale na odplačilo na
majhne obroke.

DOLGOTRAJNA BO BITKA ZA SVET. SODIŠČE

Zagovorniki in nasprotniki ne u-
pajo na konec debate v tem
letu. — Taktika opozicijonal-
cev je zavleči stvar. — Zato
imajo svoje vzroke.

Washington, D. C. — Na več
ko tucat senatorjev se lahko ra-
čuni, da so nasprotniki svetov-
nega sodišča. Zaradi tega tudi
zagovorniki in nasprotniki te
naprave menijo, da bo debata
precej dolgotrajna. Razprava o
tej zadevi bo pričela dne 17. de-
cembra in ne bo končana pred
mesecem februarjem prihod-
njega leta. Nakar bo seveda šele
prišla na glasovanje. Opozicio-
nanci so za dolgo razpravo, da
boda ljudstvo in senat imela
priliko izpremeniti svoje mne-
nje. Ravnotako se je zgodilo ob
času, ko se je razpravljalo o
versailleski pogodbi in o ligi na-
rodov.

Senator Borah je že naznanil
svoje stališče. On se bo bojeval,
da se mora sodišče popolnoma
ločiti od lige narodov, preden
pristane, da postanejo tudi A-
meričani člani svetovnega sodi-
šča. Senator Norris zavzema po-
polnoma drugo stališče pri na-
skoku.

"Te aliirane evropske vlade
so zapravile našo zaupnost zara-
di izkušenj, ki smo jih imeli z
njimi v času vojne, in njih kas-
nejšim postopanjem glede dol-
gov napram nam," je rekel Nor-
ris. "Ko so nas prosili, naj gre-
mo z njimi v vojno, so naslikali
sebe kot zveza velikih hratrov za
človeštvo in civilizacijo, ki se bo-
jujejo, da osvobodijo svet milita-
rizmu in imperijalistične lakom-
nosti. Poslušal sem te zgovorne
apele in pretakal sem solze gl-
njenja. Amerika je šla v vojno.
In na to smo odkrili, da so bili
njih žepi napolnjeni s tajnimi
pogodbami, s katerimi so razde-
lili zemljo med sabo. Naša zaup-
nost v njih dobro preprečanje,
je bila zlorabljena. Nedavno so
skušali izogniti se plačevanja
svojih poštenih dolgov. V takih
okoliščinah moramo biti opretni
pred vsako igro, v katero nas
mislijo pritegniti. Naj oni prvo
dokažejo, da verjamejo nam, da
odlože orožje in da napravijo
pravičen mir v Evropi."

Huda zima v Evropi

V Švici je silno padla tempera-
tura; v Franciji, Italiji in
Belgiji se tresejo mraza.

Bern, Švica, 7. dec.—Zima, ki
nadkriljuje vse rekorde, je za-
vladala v Švici. Toplomer je
včeraj kazal 28 stopinj pod ničlo
v Bernu.

Rim, 7. dec.—Vso Italijo je
poplavljal val silnega mraza.

Pariz, 7. dec.—Silen mraz, ka-
kršnega že ni bilo osem let, je
zavladal v Parizu in val severni
Franciji. Termometer je v Pa-
rizu kazal včeraj 10 centigradov
pod ničlo.

Bruselj, 7. dec.—Felenne, 20
milj od Namurja, je pokopan pod
snegom. Strašen mraz je uda-
ril vso Belgijo.

SOCIALIST VANDERVELDE
JE IZTRESL VREČO.

Washington, D. C. — Oficijel-
nemu Washingtonu ni prav nič
všeč, da je Vandervelde, sociali-
stični belgijski ministarski pre-
sednik, izpovedal na seji parla-
mentarnega finančnega odseka,
da ga je Wall Street prisilil zni-
žati finančni bičej za 150,000-
000 frankov že po tem, ko je ob-
ljubil, da ga ne bo več znižal.

Ta izpoved bo komplicirala
pogajanja z drugimi evropskimi
narodni zaradi dolgov in po-
sojil, ker je diktatura Wall
Streeta evropskim vladam
vzbudila splošno ogorčenost.

9495 inozemcev je bilo deportiranih

Imigracijski komisar pravi, da
je 9495 inozemcev, ki so
nepostavno tukaj.

Washington, D. C. — Stric Sam
je posekal vse prejšnje rekorde
v deportiranju "nezaželencev,"
ko je v letošnjem fiskalnem letu
— zaključenem 30. junija 1925 —
poslal 9495 inozemcev nazaj v
njihovo staro domovino. Tako
pravi Harry E. Hull, komisar
imigracijskega biroja, v svojem
letnem poročilu, ki je bilo izdano
te dni.

Poročilo se tudi glasi, da je v
Združenih državah še milijon
inozemcev, ki so prišli semkaj
nepostavno. Hull pravi, da teh
inozemcev ni mogoče "istrebili,"
dokler se ne uvede splošna regi-
stracija tujcev. Vseh inozem-
cev, ki niso državljanji, je okrog
osem milijonov.

Liga narodov je spet
zavezila v krizo

Angleško-turški spor in razoro-
ževanje vprašanje sta dva
trda oreha v Ženevi.

Ženeva, 7. dec.—Svet lige na-
rodov, ki se anide jutri v redni
seji, ima zopet polne roke dela
in težnja vprašanja na dnev-
nem redu. Najtežje vprašanje,
ki ga ima rešiti svet te dni, je
Mosul. Navidez gre za mejo
med novo Turčijo in angleško
mandatno kolonijo Irak (Mezo-
potamija), v resnici pa gre za
petrolne vrelce v Mosulu. An-
gleši bi radi za vsako ceno do-
bili te vrelce v svoje pesti. Tur-
ki so pa ravno tako čvrsti, da
obdrže vrelce zase. Turčija je
poslala v Ženevo svoje reprezen-
tante, ki izjavljajo, da Mosul je
turški in mora ostati turški.
Ako Turki ostanejo pri svoji be-
sedni, ni izključen oborožen kon-
flikt med Turki in Angleži.

Drugo vprašanje je razoroži-
tev Evrope. Po srednem sprejet-
ju lokarnskih garancijskih pak-
tov so voditelji lige narodov pri-
šli v stadij, ko morajo govoriti o
razorožitveni konferenci kakor
so obljubili. Odsek, ki dela pri-
prave za ta korak, pa ni skložen.
Franciozi in Belgijci so se ustra-
šili dejstva razorožitve in prišli
so na dan z zahtevami za nove
garancije.

Biblija ne more biti
kažipot za mladino

Tako pravi pastor unitarijanske
cerkve v Kansas Cityju. Sveto
pismo zagovarja mnoge ne-
čednosti.

Kansas City, Kans. — Dr. L.
M. Birkhead, pastor tujkajnje
unitarijanske občine Vseh duš,
je dejal v nedeljo v javni deba-
ti, da današnja mladina ne more
črpati moralnih nauk iz bibli-
je, kajti biblija odobrava mnoge
nečednostne in zločinske stvari.

"Mladi ljudje lahko izvrše
največji zločin in se sklicujejo
na sveto pismo. Na podlagi bi-
blije lahko dokažeš vse na sve-
tu in narediš največjo lumpari-
jo. Po mojem mnenju biblija
spada v barbarško dobo in ne
more biti kažipot naši mladini".

ZAMAN SO VABILO MLADE-
GA LAFOLLETTA.

Washington, D. C. — Stara
garda je povabila senatorja La-
Folletta, dasiravno je on v opo-
ziciji proti Coolidgevi admini-
straciji v senatu in zunaj njega,
da se udeleži strankinega zbor-
ovanja republikanskih senator-
jev. On je odklonil vabilo. On se
zaveda, da ne more izpremeniti
nobenega odloka stare garde
glede nobenega vprašanja, ki je
pred kongresom. Zaradi tega bo
oponiral proti stari gardi v se-
natu, mesto za zaprtimi durmi.

IZPREMEMBE PRI DELU V PREMO- GOVNIŠKIH SO TU

STROJI BODO NAKLADALI
PREMOG.

To pomeni znižanje števila de-
lavcev v premogovnikih.

Chicago, Ill. — Tisti košček
svobode, ki ga je užival rokodel-
ec pred petdesetimi leti, ko je
delal v svoji delavnici, kako na
pr. dela danes rudar na svojem
prostoru v rudniku, bo tudi za
rudarje v Illinoisu kmalu od-
pravljen. Njegovo delo postane
podobno delu tovarniškega de-
lavca, ko uvedejo v ilinojskih
premogovniških stroje za nakla-
danje premoga.

Kapitalistični gospodarski si-
stem je tak, da povzroča tekmo
med podjetniki, kar "Coal Age",
list za interese premogovniških
podjetnikov nehoti prizna. List
piše, da bo treba v teku petih
let napraviti velike izpremembe
pri produkciji premoga, posebno
v nakladanju in mehaničnem
čiščenju premoga.

Kjer se premog naklada s lo-
pato, očisti delavec veliko bolj
premog, kot je to mogoče izvrši-
ti s strojem. Ako n. pr. delavec,
ki naklada premog s lopato, pu-
sti 1 in 1/2 odstotka neanage v
premogu, tedaj jo stroj pusti 3
odstotke, ali še enkrat toliko.

Podjetniki pričakujejo, da bo
mehanično čiščenje stalo podjet-
nika 10 centov za tono premoga.
Ampak stroj, ki bo naložil v te-
ku oamih ur 264 ton premoga,
bo prihranil pri toni premoga
50 centov, ali polovico toliko, kot
stanejo stroški za čiščenje pre-
moga s strojem. Ako se stroji
uvedejo, nadaljuje list podjetni-
kov, se znižajo stroški za pro-
dukcijo. Strojni obrat v premo-
govniških je potreben, naglašal
list, da bodo ilinojski podjetniki
lahko konkurirali na trgu z dru-
gimi podjetniki, ki imajo ugod-
nejše prilike za pošiljanje svoje-
ga premoga na trg.

Tako opisovanje, ki prinaša
podjetniški list o produkciji a
stroji v premogovnikih, pomeni,
da nastane velika revolucija v
načinu produkcije premoga, ko
uvedejo stroje v premogovnikih.
Rudar bo postal navaden tovar-
niški delavec, kajti tudi njega
bo stroj pripravljal k delu kot pri-
ganja delavca v tovarni. Stroj
mora vsak dan producirati dolo-
čeno množico, drugače se ne iz-
plača za podjetnika. Ure bodo
redne kot v tovarni in delovo-
dja bo nadzoroval delo.

To so nova vprašanja za ru-
darsko strokovno organizacijo.
Take izpremembe v produkciji
so spravile v nevarnost strokov-
ne organizacije rudarjev v ko-
vinskih rudnikih. Stroji bodo
povzročili, da bo delalo manj ru-
darjev v premogovnikih, toda
njih meza bo zavarovana a po-
godbo. Kljub temu bodo pa po-
jetniki manj izdali za mezde,
kot izdajo sedaj.

Po sedanjih pogodbah a podjet-
niki ne morejo še uvesti strojev
za nakladanje in čiščenje pre-
moga, dokler ni izdelana lestvica
za te vrste rudniških delavcev.

SABATH ZA OMILJENJE NA-
SELJENIŠKE POSTAVE.

Washington, D. C. — Kongres-
nik A. J. Sabath iz Chicaga pred-
loži v kongresu amende k
naseljeniški postavi, ki imajo o-
militi sedanje določbe glede na-
seljevanja. Sabath bo skušal
izpremeniti gotove klavzule z
namenom, da se povečajo kvote
imigrantov.

Začnena čehoslovanska vlada.

Praga, Čehoslovakija, 7. dec.
— Černy bo predsedoval zač-
nena čehoslovanski vladi, ki je sle-
dila preobratu po volitvah. Pri-
čakuje se, da bivi premijer Šve-
bla organizira parlamentarno
vlado v kratkem.

Slabi časi v Nemčiji; veliko brezdelje in kriza

Cez milijon brezposelnih delav-
cev. Bankroti trgovin in in-
dustrijskih tvrdk na dnevnem
redu.

Berlin, 7. dec. — Letoanja zi-
ma je najslabša v zgodovini
Nemčije. Velike množice brezpo-
selnih delavcev begajo po ulicah
velikih mest, trume gladnih si-
romakov oblegajo javne kuhi-
nje, v katerih se deli brezplačna
juha in bankroti trgovskih ter
industrijskih tvrdk so na dnev-
nem redu. Velika panika potro-
sti je zadela Nemčijo.

Na temelju uradnih poročil je
več ko pol milijona brezposelnih
delavcev, ki prejemajo državno
podporo; vseh brezposelnikov pa
je čez en milijon in približno dva
milijona delavcev je upošlenih le
po par dni v tednu.

V minulem mesecu je bankro-
tiralo 2158 trgovin in industri-
jskih tvrdk. Industrijska depre-
sija in kriza je tako velika, da
še ni bilo take po vojni. Šestde-
set odstotkov vseh družb ne bo
letos izplačalo nobene dividen-
de. Velika podjetja, kot so
Krupp, Thyssen in Mannes-
mann, naznanjajo, da zapro na-
daljne tovarne takoj po prazni-
kih. Božična trgovina je kata-
strofalna; le najcenejše blago i-
ma odjemalce.

Kitajski diktator Čang
pripravljen na bog

Rebelne čete so zavdale Čangu
nov poraz in brez malega uni-
čile njegovo armado. Feng
mobilizira ljudsko armado za
vrat preobrat.

London, 7. dec. — "The Daily
Mail" je danes prejela iz Sang-
ja kabelogram, ki se glasi, da
je bil mandžurski diktator Čang
Tao-lin zopet premagan v veliki
bitki in zdaj se pripravlja na
beg iz Mukdena, svojega glavnega
mesta. Čang je v nedeljo
zjutraj konferiral s svojimi sve-
stimi pristajali in jih odvezal pri-
sege, dovolivši jim proste roke,
nakar je med nje razdelil 50,000
sterlinskih funtov kot poslo-
vni dar. Med prebivalci v
Mukdenu vlada velika panika.

General Kuo Sung-ling, vrhov-
ni vodja rebelne armade, je po-
tolkel Čangove čete v okolici
Činčofuja in jih zapodil v divji
beg. Čangova armada beži ob
železnici Peking-Mukden in Ku-
ove čete so še 80 milj od Muk-
dena.

Tokijo, 7. dec. — Japonski zu-
nanji urad je poplavljen s tele-
grami od Japoncev v Mandžu-
riji, ki prosijo zaščite. Japonci
pričakujejo, da Čang pobegne
vsak čas iz Mandžurije. Japo-
nska vlada še ne misli na inter-
vencijo, ker upa, da bo Kuo spo-
štoval pogodbe.

Peking, 7. dec. — "Kristjan-
ski" general Feng Ju-hsiang, za-
veznik rebelnega mandžurskega
poveljnika Kua, je odredil sploš-
no mobilizacijo ljudske armade.

SOLA ZA STAVKOKAZE U-
STANOVIJENA.

Baltimore. — Predsednik
Western Maryland železniške
družbe Byers je osnoval solo za
stavkoke, odkar je Bratovščina
železniških zaviračev odklo-
nila, da ne bo delala mesto stro-
jevodij in kurjačev, ki stavkajo.

Bratovščina železniških zavi-
račev še ni formalno proglasila
stavke. Ali Byers se že priprav-
lja za to eventualnost. On pač
misli, da se lahko dobri zavirači
izvežbajo v par dneh tako dobro,
da lahko prevzamejo promet na
železnici. Byers se menda dosti
ne briga za varnost potnikov.

Njemu je važno, ako se zgodi
par železniških nezgod, pri ka-
terih nekaj ljudi izgubi življe-
nje, samo da razbije stavko.

Pri njem imajo dolarji večjo
vrednost kot človeka življenje.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
Cena oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.
Naročnina: Zedinjena država (izven Chicago) \$5.00 na leto, \$0.50 na pol leta in \$1.25 za tri mesece; Chicago in Cincero \$0.50 na leto, \$0.25 na pol leta, \$1.65 za tri mesece, in za inozemstvo \$0.00.
Naslov za vse, kar ima stik s listom:
"PROSVETA"
2657-59 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.
"THE ENLIGHTENMENT"
Organ of the Slovenic National Benefit Society.
Owned by the Slovenic National Benefit Society.
Advertising rates on agreement.
Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5.00 per year; Chicago \$0.50, and foreign countries \$0.60 per year.
"MEMBER OF THE FEDERATED PRESS"

Datum v oklepaju n. pr. (Okt. 31-25) poleg vašega imena na analovi pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

KOMU BODO KORISTILI ZNIŽANI DOHODNINSKI DAVKI?

Bliza se Novo leto in bogate korporacije bodo zopet delile med lastniki teh korporacij maslene pogače. Bogatini, ki lastujejo korporacije, ki nosijo velik dobiček in katerim je bil dohodninski davek znižan na štirideset odstotkov, se že vesele teh pogač, ker upajo, da bodo letos te pogače zelo maslene. Te maslenke so določene le za bogatine, za katere dan za dnem dela na tisoče delavcev, od katerih jih živi veliko v največji revščini.

Letos so ti bogatini posebno dobre volje. Zbornični odsek za sredstva in pota priporoča na priporočilo zakladniškega tajnika, da se znižajo zopet dohodninski davki na velike dohodke. Seveda v senatu bo malo težje doseči uspeh, kajti senat ne bo prav nič hitel uvaževati Mellonove želje.

Priporoča se, da se onim, ki imajo pol milijona dolarjev ali več dohodkov na leto, znižajo davki kar za dvajset odstotkov. Privatni bizniški interesi bodo pritiskali, da se sprejme to znižanje. Nauzdan časopisje bo igralo doledno odkazano vlogo. Pripovedovalo bo ameriškem ljudstvu, kako velika potreba je za znižanje dohodninskega davka bogatim ljudem, da ta znižani davek nalože zopet v novih podjetjih. To časopisje bo pisarilo o dobrih časih, ki jih prineseta razvita trgovina in industrija. Prav nobene besede ne bo to časopisje črhnilo o tem, da kolikor večji bodo davčni popusti milijonarjem, toliko bolj se bodo nagromadili milijoni nakupičevali. Pritisek na kongres za znižanje davka milijonarjem bo veliko večji kot v preteklosti. Mellon in drugi privatni interesi upajo, da bo kongres sprejel znižanje davka. Coolidge je bil izvoljen z velikim številom glasov predsednikom Združenih držav in Mellon je njegov zakladniški tajnik. Na podlagi te oddane večine glasov so prepričani, da lahko predlagajo, kar žele predložiti, da bo sprejeto.

Ljudstvo seveda godrnja, da so zemljiščni in nedirektni davki visoki, draginja velika, delavske mezde pa nizke. Ali predsedniške volitve so še daleč. Prihodnje leto bodo samo kongresne volitve, pa tudi te niso blizo.

Zakladniški tajnik odgovarja na godrnjanja ljudstva, ako se zniža dohodninski davek na velike dohodke kar za polovico od sedanjega davka, tedaj bodo milijonarji naložili ta davek v podjetjih, ki se izplačajo, kar bo dalo zopet tisočim ljudem delo. Prav nobene besede ne zine, za koliko se bo premoženje teh bogatinov pomnožilo, ako znižani davek zopet nalože v industrijskih podjetjih. Čemu tudi? Po mnenju te vrste gospodov so delavci samo zaradi tega ustvarjeni, da garajo in množe premoženje milijonarjem.

Pa tudi to ni res, da bodo milijonarji naložili prihranke od znižanega davka v ameriški industriji. Ameriški kapitalisti že dandanes nalagajo tam denar, kjer se jim izplača, da ga nalože. Ameriški kapital je danes naložen v Kitaju kot v Evropi, Avstraliji, Afriki ali pa Južni Ameriki.

Kapitalisti ne nalože prav nobenega centa v industriji, ako jim industrija ne obeta dobička.

Ako hočemo, da bodeta v Ameriki cvetela trgovina in industrija, tedaj ni treba milijonarjem znižati davka, ampak povišati je treba delavske mezde in znižati delavni čas, da se odpravi brezposelnost med delavci. Kolikor več denarja bo prišlo med delavce, tolikor več ga bodo izdali za življenske potrebe. To pa pomeni, da bo industrija imela več naročil in v trgovino bo prišlo več življenja.

Delavci in farmarji ne bodo imeli prav nobenega dobička od tega, ako se milijonarjem zniža dohodninski davek. Delavci in farmarji bodo pravzaprav trpeli. Če se zniža dohodninski davek na velike dohodke, bo treba poiskati davčne dohodke za kritje upravnih stroškov, plačevanje obresti od obveznic itd. Ti dohodki se bodo iskali potihom nedirektnih davkov, kar pomeni, da se davčno breme za priprosto ljudstvo poviša.

Proti znižanju dohodninskega davka na velike dohodke niso le delavci in farmarji, ampak tudi pametni ekonomski svare proti takemu znižanju.

Ti svarilni glasovi bodo ostali glas vpijočega v puščavi. Na celo kupo literature za znižanje dohodninskega

avka na velike dohodke prihaja iz glavnega mesta. Ljudstvo je proti taki propagandi brezmočno, ker nima svojega dobro razvitega časopisja, v katerem bi vsak dan objavljalo te vrste propagando. In tako se bo dohodninski davek na velike dohodke najbrž znižal. Čeho bo zopet plačalo delavno ljudstvo.

SLIKE IZ NASELBN

York Run, Pa. — Najprvo se ozrem na dopise različnih krajev, v katerih človek dobi nekakšno razvedrilo in olajšanje, ko vidi, kako se godi po svetu. Zmoram sem misliti, da se tudi iz naše naseelbine kdo oglasi, pa le nič ni. Zato sem se namenil opisati nekoliko razmere iz naše naseelbine.

Delamo vsaki dan za mezdo iz leta 1922. Moč, ki dela na prosti in močje, ki delajo pri podporah in drugih različnih delih, so plačani po \$7.50 na dan, rudar dobi od vozička za kopanje s pikom \$1.80. Ali po mojem ni voziček, temveč voz prve vrste, in še ne zadostuje, ko ga naloži polnega ter obloži, temveč mora dati na njega "hump" in še ni dosti. Tako je prosperiteta v kraljestvu gospoda E. C. Frica. Naj mi še kdo reče, da smo v obljubljeni deželi, kjer se cedita med in mleko. Očitatelji, po mojem mnenju ne bo naše zmagne toliko časa, dokler ne stopimo v vrste in poženemo tistih eborežnih opankarjev, ki čakajo s puško v roki na uboga delavca.

Ravno ko to pišem, je sprevod minul, ko so pokopali delavca, po rodu Slovaka, kateri je bil dober oče sedmih otrok. Odigrala se je nesreča. Prvo njegovo ime je bilo John, za drugega ne vem. John je trajbal. Pripeljal je voziček svojemu rudarju — za mrcu, ki ni delal v svojem prostoru, temveč je drugim kradel bolje. John ga je posvaril, češ, kaj bodo delavci rekli, ko pridejo na svoj prostor, črne pa se je ujemil in mu rekel: "You is not mine boss!" ter mu hitro s pestjo zadal udarec. Takoj ga je podrl na tla, hitro pobral pik in udaril svojo še napol živo žrtev dvakrat po glavi, tako, da je v nekaj urah umrl.

Ne bom nikdar pozabil svojega očeta, ko mi je večkrat rekel: Sveti Urh prinese konjaki mah muh. Leta 1922 je bil tudi svetl Urh, ali namesto muh se je pripeljal črnih, ki je vsejal toliko črnih, da sploh belepoltni nimamo nikakšne pravice. Živijo svoboda, enakopravnost! Na društvenem polju še precej dobro napredujemo, kar je razvidno, da tudi večkrat dobimo kaj novih članov.

Brateki pozdravi! — Martin Murlin.

Hiawatha, Utah. — Zadnjič sem nekoliko poročal iz te naseelbine in tudi omenil vesele obzore. Žal, da se iz veselja spreobrne v žalost. Poročati moram žalostno vest, da je podlegel rojak Fr. Ponikvar dne 8. novembra. Vzrok je bil preveč zavilite pijske. Prišlo je do prepira med Ponikvarjem in Antonom Mačekom, kateri je postal tako resen, da je Maček Ponikvarju z nošem prizadel teške poškodbe in je ranjeni po nekoliko minutah izdihal.

Pokojnik je bil rojen na Igu pri Ljubljani, star 40 let. V Leadvillu, Colo., zapušča dva brata in sestro v državi Ohio. Pogreba za pokojnikom se nismo udeležili, ker je prišel njegov brat Anton Ponikvar iz Leadvillu in vzel pokojnikovo truplo v omenjeno mesto. Umrl rojak je pripadal črna organizacijama: S. N. P. Z. in J. S. P. Z. Želel je tudi pristopiti k S. N. P. J., pa je bil odklonjen od vrhovnega zdravnika radi srčne napake. Rasvidel se, da ni zanemarjal organizacij, kakor je žal dosti rojakov po tukajšnjih naseelbinah, da še niso pri nobeni podporni zvezi in ne pri Slovenski narodni podporni jednoti.

Pristopite k našemu društvu pod okriljem S. N. P. J., ki je najbolj sigurna zavarovalnica za slučaje bolezni, nesreče ali smrti. Pozdrav bratom in sestram. — Frank Ergen.

Chisholm, Minn. — Čudni so vremenski bogovi tudi letos. Oktobra, ko bi moralo biti lepo vreme, da bi lahko kmetje pospravili svoje pridelke, je bilo mrzlo cel mesec: prvo je deževalo, tako da kmetje niso mogli na polje, po dežju je pa pripihala mrzla burja in je padlo kakš 4 palce snega. Mnogo krompirja je ostalo

le in smrznilo v zemlji. Smrznila je tudi kloraba, korenje, pesa in drugo sočivje. V mnogih krajih se je videlo, ko so kmetje krompir kopali kar izpod snega. Tudi kmetje v mnogih krajih sploh pobirati niso hoteli ne klorabe, korenja ne pese, so kar zaorali.

Ko pa je nastopil mesec november, je z njim nastopilo tudi toplejše vreme, tako da oktoberski sneg je hitro izginil. Bilo je toplo cel mesec, snega je padlo v novembru samo toliko, da smo ga poznali in je tudi kaj hitro izginil. Danes pa zopet pada dež in še ni poznati, da bi prišle kakšne mrzlejšje spremembe.

Lov na zajce je letos ugoden. Zajcev je dosti in postali so beli, ker snega še ni nič, se zajci vidi daleč. Lovci se vračajo domov vesali in z obilnim plenom. — Joseph Ule.

Biwabik, Minn. — Naznanjam sorodnikom in prijateljem, da je preminul moj brat John Suštar, rojen v Podgorici v župniji Dobropolje, po domače Pečnikov, star 87 let. Umrl je dne 1. decembra ob 4. jutraj v deželni bolnišnici v Duluthu, Minn. Nahačal se je v bolnišnici šest let in devet mesecev, bolan za neozdravljivim mrtvoudom. Prej je bil bolan pri meni dve leti v Biwabiku, Minn., kar si pa v svoji bolezni ni mogel nič pomagati z nobenim udom, sem bila primorana poslati ga v deželno bolnišnico. Zdaj ga je smrt rešila trpljenja.

Pokojnik je pripadal k društvu Slovenska družina S. N. P. J., pa je pred kratkim časom vsel isplachilo iz odškodninskega sklada. Tu zapuška mene, žaljivočo sestro Marijo Suštar, omož. Delak, v starem kraju starše, brata in sestri.

Dragemu pokojniku želim miren počitek v tuji grudi. Bridko je bilo njegovo življenje, veliko je bilo trpljenja, zdaj pa si odpočija teškoč življenja. — Mary Delak.

Cleveland, Ohio. — Kakor že znano akoci časopisje, se nahaja sodrug Charles Pogorelec, tajnik J. S. Z. iz Chicaga na agitaciji po državi Ohio. Prvo se je ustavil v Clevelandu in prisostvoval dne 15. novembra koncertu pevakega zbora "Zarja", pri katerem je sodeloval tudi pevski zbor "Jadrin" iz Collinwooda. Koncert je bil izvrstno izvajan in v splošno zadovoljnost udeležencev. Pred pričetkom koncerta je nastopil sodrug Pogorelec ter povedal v kratkih besedah pomen političnih in strokovnih organizacij.

Pogorelec se je nahajal v Clevelandu pet dni. Kar se tiče uspeha v Clevelandu, mi ni natančno znano, vseeno mislim, da je povoljen. Ustanovil je nov klub s 13 člani v Nobelu, Ohio. V četrtek dne 19. novembra je prišel sodrug Pogorelec na agitacijo v Collinwood. Obiskal je nekoliko naših somišljenikov in dosegel je precej lep uspeh v teh kratkih večernih urah. Pridobil je precejšnje število novih naročnikov in nekoliko novih članov kluba. Žal, da je imel sodrug Pogorelec tako malo časa odmerjenega za Collinwood. Agitacija bi bila zelo uspešna, ako bi bila vsaj teden dni. Zadovoljni smo vseeno z uspehom teh par večerov. Socialistični klub št. 49 v Collinwoodu je priredil dne 21. novembra zabavni večer. Med nami se je nahajal sodrug Pogorelec. Zabavni večer je bil zelo dobro obiskan od sodrugov, somišljenikov iz Collinwooda in Clevelanda. Agitacijski kakor gmotni uspeh je bil izvrsten, za kar gre hvala vsem zavednim poštvovalnim proletarcom. Nabrals se je na zabavi tudi prilična voata v podporo Proletarcu in za Slovenski delavski dom. Naj omenim, da je to zavedna delavska korporacija, pri kateri deluje po moči tudi naš socialistični klub, kateri ima prilično število delnic in tudi so večina sodrugi kluba še posamezni delničarji S. del. doma.

Simpatičarji, kateri ste delničarji tega delavskega podjetja in se niste v klubu, vabimo vas, da stopite v naše vrste, da dela-

ZAKONET

Nalagaja novica!
Prezident Kulič še danes ne ve, da je 158.000 rudarjev na štrajku.

Dobra novica iz Jugoslavije.
Jugofašisti vihte nože in pištole za uvedbo glagolske maše po vsej Jugoslaviji. Glagolanje reši slovenski narod!

Duša ni zavarovana.

Centeni K. T. B.! Prosim te, povej enkrat nekaterim nevednim članom naše jednote, da pri nas imamo le telesno zavarovanje za slučaje bolezni, poškodbe in smrti. V tem se S. N. P. J. razlikuje od K. S. K. J. Zadržaj "inšura" tudi duše. Torej ni treba vlačiti vere in duš v našo jednoto. — Rudar v peklu, Huntington, Ark.

Še enkrat: skakanje čez plot.

Dragi Zakomet! Naš "Štapa" kritizira Strigelja, češ da ni uganil letnice kdaj je bil štrajk. Strigelj dobro ve letnico in poročal je pravilno, toda tiskarski škrat je naredil 1914 namesto 1911. Strigelju ni treba trgati čevljev s poizvedovanjem, ker je sam videl, kako so izdajalci kobacali čez plot zadaj za Korčatom in med njimi je bil tudi neki dolgopeti štapar, ki je nedolgo pred štrajkom prišel iz stare domovine. Tisto leto je bila velika brezposelnost, kar tudi štapar lahko ve. Dotični dolgin je smuknil čez plot in bil je takoj kotlar, dast ni prej nikoli videl kotla. Taki so bili tudi drugi, ki še danes znajo kotel narediti toliko kot Strigelj. Ti "kotlarji" so pa bili dobro plačani za nizkотно delo in nekateri so si dobro opomogli s skakanjem čez plot. Ne misli, Štapar, da je Strigelj prišel včeraj iz stare domovine. Lahko ti pokaže tisti plot, ki še danes stoji. — Collinwoodski Strigelj.

Loža v parku.

Cerne je napravil tudi pokopališče in park, oziroma pokopališče v parku, v katerem je tudi majhna loža, toda ne za slučaje dežja, marveč radi suše. V tem parku lahko vidiš kače klopetače in včas "plenty" druge zverine. Dogodi se tudi, da vidiš malo natrkanega človeka, ki sloini ob mrtvašnici in čita nad vratmi napis: "Kar ste vi, smo bili mi; kar smo mi, to boste vi." — Strigeljev sin iz Sheboygana.

mo skupno roka v roki za ene in iste delavske koristi. V nedeljo dne 22. novembra se je vršil javen shod, katerega je sklical klub št. 49. Shod je otvoril sodrug Petrovich, ki v jedratih besedah povedal pomen shoda in politične organizacije, na kar je predstavil sodruga Pogorelca, kateri je govoril o političnih, strokovnih in združenih organizacijah. Razložil je prav prepričevalno in precej podrobno vse tri organizacije. Povdarjal je, da brez političnih in strokovnih organizacij ne doseže delavstvo ničesar, ker kapital je boljše organiziran kot smo delavci. Treba je, da se organiziramo strokovno za vse slučaje, najsi bo v času stavk ali za izboljšanje plač. Razložil je pomen političnih organizacij, v katerih se izobražuje delavstvo, da je zmoglo misliti s svojimi močmi. Treba je poprej zrevelucionirati možgane, potem je šele misliti na uspeh delavstva. Omenil je tudi, da so zadruge koristne delavstvu, ker v slučaju potrebe podpirajo delavstvo.

Udeležba na shodu je bila povoljna, lahko bi bila boljša, ker smo pa imeli ravno isti dan v metropoli slavnega jugoslovanskega umetnika Ivana Mestrovica, se je udeležilo veliko naših somišljenikov ondote prireditve. Shod se je vršil lepo mirno in precej živahno. Stavljena so bila različna vprašanja na sodruga Pogorelca. Z odgovori so bili vsi zadovoljni. Shod se je zaključil v zadovoljstvo vseh navzočih. Želeti bi bilo, da bi se vršilo še mnogo takih shodov v Collinwoodu.

Sodrug Pogorelcu želim mnogo uspeha na agitaciji za J. S. Z. v Ohiju in zopetno svidenje v Collinwoodu. — Joseph Presterl.

Homer City, Pa. — Že je minilo nekaj petkov, odkar nisem pisal v noben list. Mislim sem

Krampanje Marksa.

G. Trunk zopet zagovarja — sklicujoč se na papeža Leona XIII. — "božje in naravno pravo" privatne lastnine in gredeč dregne v Marksa. Pravi, da je Marks proglasil lastnino za tatvino. Pomota. Izrek "Lastnina je tatvina" ni Marksov, temveč ga je zapisal francoski filozofski anarhist Proudhon, ki je živel istodobno z Marksom. Kakšno lastnino je imel Proudhon v mislih, ne vem. Po socialističnem naziranju, ki ga je postavil Marks, je vsaka privatna lastnina, ki služi za kupčenje dobička, krivična. Sredstva, ki služijo splošnemu dobru, morajo biti splošna (kollektivna, družabna) last. Kapital, ki služi proizvajanju potrebščin, je po krivici zasebna last.

Po Trunkovem mnenju, ki ga črpa iz eniklike omenjenega papeža "Rerum Novarum", je Bog dal zemljo vsemu človeštvu, ni pa določil, da naj bo skupna posest vseh ljudi, temveč je Bog prepustil razdelitev zemlje človeški pridonosti in zakonom narodev. Na tak način cerkev rešuje socialna vprašanja! Z drugimi besedami se to pravi, da je Bog prepustil razdelitev zemlje pridnim kronanim in nekronanim roparjem v starem veku, grajščakom in škofom v srednjem veku in pridnim bankirjem v sedanjem času! Ti so sklepali in še sklepajo zakone narodom. Kdor je bolj "priden", to se pravi bolj odušurki in roparski, ta ima božjo sankcijo do prisvojenosti lastnine. Na ta način, kot papež Leon privatno posest zemlje, je tudi grški filozof Plato (če se ne motim, je bil on) zagovarjal pravico telesne sužnosti. Če bo v prihodnjem stoletju eksistiral še kak papež, nedvomno izda encikliko, v kateri proglasi kolektivno lastnino za "božje in naravno pravo".

Grešnik jih ima!

Centeni Zakomet! To jih boli, katarske hlapce! Neki nihče se hudeje, da "špijoni" lažijo okoli Stefanove šole. Haha! Najprej sem bil urednik Zakometu in "klobučar", potem so zavpili, da "že vedo, kdo sem", nato sem bil brivec in zdaj sem "armada špijonov"! Radoveden sem, kaj bom še. Medtem pa mirno sedim v vaši sredi in zbiram resnice. Vsako nedeljo se drgnete ob mene! Se vas bom pa kmalu. — Neizpovedan grešnik, Chicago.

K. T. B.

popolnoma prenehati. Srce mi vleveva, da se zopet oglašim. Zadržaj seja društva št. 290 S. N. P. J. v Homer Cityju, Pa., je sklenila, da se vrši veselica v prid društveni blaginji. Odrban je bil veselilni odbor in predlagano, da dobimo tudi slovenskega govornika. Na povabilo se je odzval naš znani rojak sodrug in sobrat A. Zornik iz Herminie, Westmorelanda. Vso čast! Govoril je več kakor eno uro. Govor je bil umesten za sedanjí kritični čas. Veliko nas je podučil, le želeli je, da bi besede ne bile pozabljene. So pa vaakovrstni ljudje. Nekateri mislijo, da že naprej vedo, a šole in šole so potrebni, kakor vsi, kateri živimo na pokljasti zemlji. Taki se zanimajo le za sebičnost, ne za dobrobit svojih družin in vseh proletarcev.

Godbo smo imeli na imenovanju veselici popolnoma izvrstno: tamburašice iz Greensburga, Pa. Vse so Slovenke, katere so v čast sebi in svojim družinam in naseelbini ter kamor se odzovejo. Dvorana Slovenskega doma je bila polna občinstva in tudi spodnji prostori. Blagajna v prid društva št. 290 je povoljna. Proti koncu zabave je bil organiziran nekakšen pretep, boljše rečeno pehanje, ali vse skupaj. Vršil se je več od zunaj. Posledic za to dejanje menda ne bo, pač pa članstvo S. N. P. J. tega ne bo prezrlo, ne pozabilo. Mislim, da tudi ne "delničarji" Slov. doma. Gremo h koncu leta. Volitve se bližajo. Ne zabite, kaj in koga boste volili za l. 1926. — Udeležnik.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Detroit, Mich. — Ne moremo delati izjem. Razprava o inicijativi je bila zaključena in prispevkov ne moremo priobčati med glasovanjem. Svetujemo vam, da prečitaste tozadnje določbe v pravih S. N. P. J. — Pozdravi!

Deportacije iz Zdrženih držav

Kljub vsem svarilom, objavam in svetom je še vedno brez števila ljudi, ki mislijo, da je igrača priti iz kakšne sosedne dežele v Združene države in se tako ponorečevati iz ameriških predpisov o doseljevanju. Ni dvoma, da so tega pogostoma krivi vsakovrstni agenti, ki izkoriščajo nevedne, izseljence, in katerim ni nič ležeče na njih usodi. Naši ljudje pa vse preradi verjamejo lepih obljubam zaposeljencev, ki jim pripovedujejo, da je vsa umetnost v tem, da se pride čez mejo, v čemer so oni mojstri, kadar pa je človek v Združenih državah, da je vse dobro, češ, da se v veliki deželi še morilec lahko skrrije, kadar ga iščejo šerifi in policija, kaj pa da se ne bi nedolžen priseljenec.

Dejstva pojo drugo pesem. Kadar je človek prestopil mejo, ne da bi ga bil kdo ustavil, je verjetno, da lahko čuti nekakšno varnost. Toda to čustvo vara. Na tisoče vtihotapljenih priseljencev se je prepiralo o tem, ko so bili drugi ali tretji dan po prihodu aretirani in izprašani, kako so prišli. Če se pokaže, da so prišli nelegalno, sledi deportacija. Vsi stroški potovanja čez morje, vsi izdatki v tujini in podkupljevanje agentov je izgubljeno, in pogostoma je to več kot je izseljenec imel, zakaj marsikdo se še zadolži, da more potovati in zlasti da more zadostiti ameriškim zahtevam zaposeljencev. Pogostoma bi bil tak nesrečnejši zadovoljen, če bi se vsaj deportacija hitro izvršila. Toda to postopanje se navadno iz raznih razlogov zavlači. Mnogo nelegalnih priseljencev zadene tudi kazneni prestopak ameriških doseljenjskih predpisov. Zopet drugi morajo ameri-

škim oblastim služiti kot priče proti tistim, ki so jih pripeljali v Združene države. To traja mesece in mesece; v nekaterih slučajih morajo taki ljudje po celo leto čakati na svojo deportacijo. Čakajo pa v okrajnih zaporih, zakaj ob mejah na kopnem ni Ellis Islanda. Če se že na tej imigracijski postaji ne živi kakor v hotelu Ritz-Carlton, je vendar ta institucija še rajša, če se primerja s šest, sedem mesečnim ali pa še daljšim življenjem v zaporu majhnega mesta ob kanadski ali mehiškanski meji.

Po uradni statistiki je bilo v fiskalnem letu 1924-25 po vходу deportiranih iz Združenih držav 9,495 oseb, kar je za 3,066 več kakor leta 1923-24. Od tega je bilo 244 Jugoslovancev (vštevši Bolgare), to je 56 več kakor prejšnjega leta. Razun tega je bilo pri vstopu vstavljenih in zavrženih 25,390, od tega 291 Jugoslovancev.

Te številke govore dosti jasno, da ilegalen vstop v Združene države ni tako enostaven, kakor pripovedujejo brezvestni svetovalci, katerim je le na tem ležeče, da izmamijo denar iz lahkovernega izseljenca, pa se niti najmanj ne brigajo za to, kakšne posledice dolete reveža.

Dalje navedeni slučajji deportacij naših državljanov, ki so bile ukazane v kratkem času — približno v dveh mesecih — lahko potrjuje to dejstvo. Navedena so suha dejstva. Toda koliko bede pomeni teh par vrstic, koliko razočaranj, materialnih izgub in razdejane družinske sreče!

Iz vsega tega izhaja, da bi moral resničen prijatelj naših izseljencev svetovati tem ljudem le to, da naj na noben način ne poskušajo nelegalno se vtihotapati v Združene države, ker je to loterija, v kateri se navadno vse izgubi, pa prav redko kaj pridobi.

Stevio Banik, 29 let star, iz Like, rudarski delavec, je prišel 9. februarja 1924 v Kanado. Nekaj časa je delal v Britaniji Mines. Po noči od 10. na 11. julija 1925 ga je neki Mile Marković prepepeljal s štirimi drugimi v avtomobilu čez mejo v Združene države. Še tisti dan je bil v Bonners Ferry, Idaho, aretiran. V zaporu je bil pridržan kot priča zoper Mile Markovića. 16. oktobra je bila ukazana njegova deportacija.

Mike Cinković, 30 let, iz Like, nepismen, je prišel iz Mehike v El Paso, Tex. Čez Rio Grande ga je prepepeljal neki mehičanec, kateremu je plačal 5 pasovov. Druga se nič ne spominja. 16. oktobra je bila ukazana njegova deportacija.

Ivan Cvorovjak iz Premurja, 40 let, je živel v Združenih državah od junija 1913 do septembra 1922. Potem je šel v Avstrijo, kjer živi njegova žena. Oktobra 1924 je odpotoval v Hamburg, 7. novembra je pa prišel v Havano (Kuba). Po petih mesecih je našel nekoga Otona Schatterja in Matveja Shumakera. Zadnji je naš državljan, in bo tudi deportiran. 35. maja so se po železnici odpravili v San Carlos, in oddali v avtomobilu v Villa Acuna. 4. junija po noči so prebrzdali Rio Grande dve milj od zadnje imenovanega mesta. Po noči so se skrivali, po dnevu so marširali. 6. junija so bili 70 milj severno od Del Rio aretirani. Cvorovjak se je bil v Monterreyju obrnil do ameriškega konzula, ki mu je dejal, da ne more biti pripuščen v Zedinjene Države, toda ker v Mehiki ni bilo zasliška, je riskiral. 24. oktobra je bila ukazana njegova deportacija.

Anton Gobec je tragičen slučaj. Doma je s Stajerskega. Njegov oče je prišel v Združene države 1. 1912 ali 1913. Deček je dopotoval leta 1921 s teto. Po zdravniških ispričevilih je slaboumen. Učiteljska šola, v katero je zahajal nekeje v Minnesoti, je precej ugodno zahtevala, vendar pa pravi, da ima razum mnogo mlajšega otroka. Teta bi bila pripravljena skrbeti zanj in tudi položiti bond, da ne pride na javno breme. Toda priseljenjske oblasti izjavljajo, da je slaboumen, konstitucijsko psihopatično inferoren, in da bi se to preneslo na njegove potomce, ter da je bil že tak, ko je prišel v Združene države. Department of Labor je 23. septembra ukazal njegovo deportacijo.

Duša Gregar, mornar iz Dalmacije, je prišel v Kanado na neki ladji, katero je zapustil v Montrealu. Oddel je po železnici prišel v Združene dr-

žave in sicer s svojim bratom, ki je bil na drugemu mestu aretiran in bo tudi deportiran.

Frane Jeršič iz Slovenije, je prišel naravnost čez most iz Mehike v Združene države, in sicer 11. februarja 4. 1. v Del Rio, Tex. Priseljenjske oblasti pravijo, da se je izdal za ameriškega državljan. Kmalu po prihodu je bil aretiran. 24. julija mu je bilo dovoljeno, da bi prostovoljno odpotoval, kar pa ni imel denarja za to, je ostal še dalje v zaporu. Njegova deportacija se je zavlekla do kraja avgusta.

Jura Kanjir iz Maruševca, je dopotoval v Halifax 12. aprila t. l. Nekaj časa je delal za nekoga farmerja v Kanadi. 27. maja zjutraj je z nekim Josipom Ribičem prestopil mejo južno od Cardstona. V Montani je dal pri državnem ubojstvu semljem. 28. julija so ga aretirali v Havre, Mont. — 9. oktobra je bila ukazana njegova deportacija.

Juraj Kezele iz Delnice se je 3. aprila v avtomobilu prepepeljal iz Kanade v Ranier, Minn. Aretirali so ga v Duluthu. V avgustu je bila ukazana njegova deportacija.

Pere Klekac iz Dubrovnika je pri zašiljanju izjavil: 7. marca sem zapustil svoje rojstno mesto in se odpeljal v Trst. Imel sem potnico na ladji Spearman, North America Steamship Company, v Rotterdam in potem v Vera Cruz. Tam sem se iskrcal 14. maja. Oddod sem se odpravil v Chihuahua City, kjer sem delal dva meseca. Potem sem šel v Guzman in dalje v Palomas. V Združene države sem prišel 16. julija ob 11. sveder, dva milj vzhodno od Columbiata; vodil me je neki mehičanec, ki mi je obljubil, da me privede za 5 dolarjev v Deming. Tam sem bil aretiran in odveden v Gage, New Mexico. — 12. oktobra je bila ukazana njegova deportacija. Potovanje na ladji si odlašuje s delom.

Marije Koko iz Pregradna je dopotovala v Združene države s svojo materjo 12. novembra 1923. Njena mati živi v Združenih državah že 11 let. 5. decembra 1924 je bila sprejeta v bolnišnico Bellevue, in oddod premeščena v umobolnico v Central Islip. 19. oktobra je bila ukazana njena deportacija zaradi njene bolnosti.

Martin Kolega (alias Zelen Mark) iz Dalmacije je prišel kot mornar na neki švedski ladji 1. 1920 v Brazilijo in je tam desertiral. Živel je v Santosu, Nahlji in Rio Janerio. V Zedinjene države je prišel kot "alepi otok" na ladji Vauban okrog 15. oktobra 1924. 3. meseca je delal na železnici Pennsylvania. Štirikrat je bil aretiran zaradi postopanja. Priseljenjski inspektor je priporočil, da ga deportirajo v Brazilijo in dodal, da je duševno abnormalen in potepuške narave. Ukazana je njegova deportacija v Dalmacijo.

Josip Kovčič iz Otočca je prestopil iz Kanade okrog 11. januarja v Detroit. V Duluthu je bil aretiran in 22. septembra je bila ukazana njegova deportacija.

Josip Ladič iz Ročice pri Karlovcu je dopotoval s ladjo Vesendun 30. aprila v Halifax. Šel je v Winnipeg, Man. Ker mu imigracijski agent ni mogel prirediti dela, je odšel čez dva tedna v Toronto, in potem s dvema Hrvatoma v Hamilton, Ont. Tudi tam ni bilo dela. Oddel je v Thorold, tudi brez uspeha. Neki Ignjat Savič je njemu in njegovima tovarišema obljubil, da jim bo pomagal v Združene države. Odvedel jih je v hibo nekoga Gorgija Pavčiča v Niagara Falls, Ont. Tam so prepsali v soboto in ostali do nedelje sveder. Pavčič jih je s avtomobilom odpeljal do neke farme. Tam so našli nekoga Angličana, ki jih je s svojim avtomobilom odpeljal do reke, kjer je čakal žoln, s katerim so se prepepeljali na ameriško stran. Savič in Pavčič sta se s avtomobilom prepepeljala čez most. 17. maja sveder so se iskrcali blizu Lasalle, N. Y., in oddali — razun Saviča, ki je ostal v avtomobilu — na cestno železnico ter se odpeljali v Buffalo. Ladič je Saviču plačal v Pavčičevi hiši 55 dolarjev toliko je plačal tudi neki Najst, za Spahijo pa ne ve, koliko je plačal. Na kolodvoru v Buffalo so kupili železniške karte za Cleveland, tisti hip so pa bili aretirani, v oktobru so bili deportirani.

Ivanka Lasič iz Slovenije je bila 12. novembra 1920 pripuščena v Združene države. 28. aprila t. l. je bila sprejeta v državno bolnico Pontiac, Mich. Ker je bila umobolna še ko je prišla, je bila 5. novembra t. l. ukazana njena deportacija.

Stanko Marković iz Ozlja je bil v Združenih državah od 1. 1905 do 1913, in zopet od 1914 do 1923, največ v Brownsville, Pa., kjer je delal na železnici. Letos okrog 8. marca je iz domovine odpotoval v Cherbourg in se je 23. marca iskrcal v Quebecu, odkoder je odšel v Winnipeg. Nekaj tednov je v Pratu delal za nekoga farmerja, potem se je vrnil v Winnipeg, a ker tam ni bilo dela, je odšel v Emerson. Okrog 1. maja se je oglasil v Noyes, Minn., pri priseljenjskem uradu, kjer so mu rekli, da si mora pribaviti ameriški vizum pri konzulu v Winnipegu. Oddel je tja 4. maja, toda rekli so mu, da mora počakati do 1. julija, ko se odpre nova kvota. Zopet je lakal dela v Winnipegu, potem pa je 11. junija po noči obšel Noyes in prišel na prago železnice Great Northern z namenom da pojde v Brownsville, kjer je upal dobiti delo. Na tem potovanju ga je ustavil patrolni inspektor. 1. oktobra je bila ukazana njegova deportacija.

Gjergje Oklidan, Rumun iz Banata, je 15. julija 1924 dopotoval v Halifax; 5. avgusta t. l. se je s 6 drugimi izseljenci s čolnom prepepeljal v Detroit. Za prevoz je plačal 28 dolarjev. 11. avgusta je bil aretiran in 17. oktobra je bila ukazana njegova deportacija.

Izore Pasovč iz Prekmurja je bil v Ameriki od 1. 1913 do 1921. Vrnil

se je v avgustu 1923 in delal v nekateri v Akronu, O. V aprilu t. l. se je prišel kat paromskih državnih bolnic v Massillonu in v oktobra je bila ukazana njegova deportacija.

Ann Kabančik iz Zdenca pri Ogulinu je dopotovala v Združene države, kjer živi njen mož. 3. julija 1921. Obolela je za Dementia Praecox in bila sprejeta v državno bolnico v Buffalu. Imela tri otroke. Njen mož ni mogel postati ameriški državljan, ker je nepismen. Pripravljen bi bil skrbeti za njo, toda Department of Labor je ukazal njeno deportacijo.

Josip Ribič je dopotoval 12. aprila v Halifax s potnico, ki mu je bila izdana za Kanado. Ker tam ni mogel dobiti dela, je s Jurjem Kanjirjem 27. maja blizu Havre, Mont., prestopil mejo. Pravi, da mu ni bilo nič znano, da bi moral imeti kvoto ali vizum. Aretiran je bil 11. junija, deportacija ukazana v septembru 1924.

Ivan Bopar je 11. julija 1924 dopotoval v Halifax; 12. maja t. l. se je s čolnom prepepeljal v Detroit. Tam je bil aretiran 11. junija. Njegova deportacija je bila ukazana v septembru.

Mate Zeger je prestopil kanadsko mejo blizu Lignita, N. D. Drugi dan 26. julija, je bil aretiran; 28. septembra je bila ukazana njegova deportacija.

Federalna pokojnina

Glasom poročila federalnega pokojninskega komisarja (Commissioner of Pensions) je dne 30. junija 1925 bilo 512,537 oseb, ki dobivajo pokojnino, 13,002 manj od lani ob istem času. Skupni znesek penzij, izplačanih tekom fiskalnega leta 1925, je znašal nekaj čez 217 milijonov dolarjev. Treba omeniti, da pokojnine, ki jih vlada izplačuje valed svetovne vojne, niso tukaj započnane, kajti teh ne upravlja zvezni pokojninski urad, marveč Veterans' Bureau.

Med vpokojenci, ki so še vedno na listi pokojninskega urada, je 126,566 iz civilne vojne, 241,193 vdov iz te vojne, 101,702 veterancev iz španske vojne in 18,363 vdov iz iste vojne. Je celo še 17 vojakov meksikanske vojne in 21 vdov po vojaki v vojni od 1. 1812, ki še dobivajo penzije. Na podlagi raznih vojn z Indijanci je še 3924 vojakov in 3084 vdov na pokojninski listi. Valed onesposobljena, izvirajočega iz vojaške službe za časa mira, dobiva penzije 12,399 vojakov in radi mrti tekom vojaške službe 3782 vdov, otrok in odvisnih uradnikov.

Penzijski sistem obstoja od 1. 1790 in od tedaj do konca minolega fiskalnega leta je federalna vlada izplačala na pokojninah čez sedem tisoč milijonov dolarjev in od teh čez 6618 milijonov le valed civilne vojne.

Kar se tiče civilnih vpokojencev, obstoja glasom takovane Retirement Act, posebni pokojninski sklad, ki izvira v glavnem iz pokojninskih odbitkov od plače/civilnih uradnikov federalne vlade in naravnih obresti. Koncem minolega fiskalnega leta je ta sklad (civil retirement and disability fund) znašal skoraj 45 milijonov dolarjev. Tekom lanskega fiskalnega leta je ta sklad izplačal približno devet milijonov dolarjev. Koncem fiskalnega leta je bilo na listi 11,889 civilnih vpokojencev. — F. L. I. S.

Američani odkrili star grob v Sahari.

New York. — Ameriško-francoška ekspedicija v Sahari je odkopala okostje človeka v grobu Tim Hinane, legendarne boginje in prednice Tuargezov. Okoste-

njak meri šest čevljev in računajo, da je 2180 let star. Ekspedicija se še dalje časa bavi z odkopavanjem starih punskih in prazgodovinskih bivališč po Sahari.

Nazimova ni bila poročena. New York. — Alla Nazimova, znana ruška filmska igralka, heroina v nebrojnih pretresljivih ljubavnih dramah na platnu, je te dni odgnila zastor dram iz svojega življenja. Njen ex-prog Charles Bryant, s katerim je živila 14 let, se je ločil od nje in poročil drugo. Ko je vprašal za poročno dovoljenje, je dejal, da ni bil poročen z Nazimovo. Ko so vprašali Nazimovo za pojasnilo, je priznala, da je živila z Bryantom 14 let kot žena, toda postavno poročena nista bila.

NAZNANILO IN ZAHVALA

Zalostnim srcem naznanjan znanec in prijatelj tužni vest, da je moj soprog in oče

JOSEPH GOOD

zavedno zaspal dne 31. oktobra 1925. Bolehal je dolgo časa na proletarski bolezni sušici. Bil je rojen leta 1872 v vasi Črna na Koroškem. Lepa hvala vsem prijateljem, ki ste mi stali na strani ob času bolezni in smrti, ter naa tolažili. Hvala lepa članom dr. št. 400 S. N. P. J., katerega član je bil pokojnik, za krasni darovani venec in ravnotako hvala lepa klubu št. 233 J. S. Z. za krasni venec, ki so ga položili pokojniku v blagi spomin. Bil je uspešnega mišljenja in vedno se je zanimal za izboljšanje delavskega položaja. Bil je zelo prijazen, kar se je izkazalo ob veliki udeležbi pri pogrebu. Še enkrat izročem najlepša hvala vsem, ki so se sepegovali udeležili darovali vence in mi pomagali. Tebi dragi soprog in oče pa želim počivati mirno in lahka Ti bode ameriška zemlja. Zalujoci ostali: Magdalena Good, soproga; Joseph Jr. in Robert, sinova; Mary, Virginia, Sara Philia, hčere. Vsi na Renton, Pa.

POZOR SLOVENCIM!

Bojaki v Sheldon, Wis., imam 40 akrov sveta na prodaj. Vse zaračunano z delebitim lesom. Sedaj je ugoden čas za sekati les in ga spraviti na trg. Za nadaljša pojasnila o ceni in drugo, pišite na naslov: Frank Boštjančič, Box 89 — Manor, Pa. (Adv.)

ZENITVENA PONUDBA.

Vdovec star 38 let z enim otrokom se želim seznaniti z dekletom ali vdovo v starosti 30 do 40 let v svrhu ženitve. Katerega veselil naj piše in priloži svojo sliko, ki jo na zahtevo vrnem. Pišite na: Joe D., R. F. D. # 6 — Box 50, Cambridge, Ohio. (Adv.)

DA SKUHAŠ DOBRO PIVO, PIŠI PO NAŠE PRODUKTE.

Imamo v salogi slad, hmelj, sladkor in vse druge potrebščine. Poskusite in se prepričajte, da je doma pri nas kuhani vedno le najboljši in najcenejši.

Grocerijem, sladstvarjem in v prodajalne železnice damo primeren sepost pri vaših naročilih. Pišite po informacijah na:

FRANK OGLAR, 6481 Superior Avenue, Cleveland, O.

TEHTNICA

Juž Kozak

(Dalje.)

Dva količka je zabila ženina roka, da postavila lično klopico in uto pred nami, pa se je izvilo iz matere tretje dete. Ko je vstala iz postelje, je morala vate, da jim ohrani življenje, katerim smo za dedščino zapisane po postavi. Gine nemo in razpadamo, že bo nad zibelko posijalo nebo, pa kaj, saj veš, kako trda je pot gospodarjevala! Zaključeno poslopje za tovarno je s svojimi zastrtimi okni sovražno motrilo pogovor. Prestopalo je švigal avtomobil semintja ter kot preplašena, begajoča vest dramil mesto s svojim nemirnom. Zagrizeno je drvel črni krt, od jeze mu je nabrekli telo, poizkušal se je zariti v zemljo pred pogledi izpod hriba.

Na večer se je pretrgalo mračno nebo. Skozi razpoko je posijalo krvavordeče sonce, beli robovi oblakov so vzplamteli v škratnih plamenih in izgoreli. Ognjeni curki so lili na zemljo, zalesketala so se velika okna tovarne. Vseposvado so metala svoje plameneče baklje. Brajda, ki se je napotil mimo nje pod hrib na poslednji pogovor z delavci, se je ustavil in začuden ozrl vanjo, ker tako lepe in tako pošastne sredi polj je še ni videl nikoli. Sajaste zidove je prevlekla polt žarečega marmorja in v njegovem okviru so trepetala velika, drhteča srca. Zločesta slutnja se je porodila v njegovi duši, da jo zdaj gleda poslednjič in prvič pred seboj. Tega veličastvenega telesa niso mogle ustvariti človeške roke; mračni, podzemeljski zidarji so jo sezidali ter jo dvignili sredi viharne noči v naročje zemlje. Pred njim ni stalo ogromno, mrtvo telo; v teh srcih, gorečih pod lesketajočim se nebom, so trepetala srca vseh, ki so si v njej gnetli in mesili svoj kruh med jeklenim železjem. Prekletstvo tajnih globin pod zemljo deli v njej svoje darove, črpa in izsesava do golih kosti.

Po barzunastotkanem prtu zemlje je nadaljeval svojo pot k delavcem, ki so mu sporočili, naj pride zvečer na zborovanje, kjer bodo poslušali njegove nasvete in se odločili za poslednji korak. Dopoludne se je že mudil med njimi, toda v zaklenjenih hišah so mu neradi odpirali; posameznikova volja ni več odločevala in usta niso dajala odgovora.

Pred oči so mu še vedno bleščala plamteča delavska srca. Kakor brezštevila sonca, ki se ne morejo zliti v eno samo, so nihala pred njim. Zazdelo se mu je, da ga spremljajo vsi mrtvi in živi v tem tihem večeru, katerega je dramila le enoličnost časa, zvenčena z visokega stolpa. Minute so nehale biti minute, v večnost so se raztegnile in v tem brezčasju so gorela pred njim srca rosov, črnih in zamazanih obsojencev; in sence so spremljale te goreče zublje kot tihe neizražene misli, kakor so jih že pokojniki ponesli seboj v grob. Molče žive v dušah sedanjih rodov in kdove, ali jih izgovore bodoči. Danes prihaja trenutek besede, je pomislil Brajda.

V stoletjih se oglasi sredi noči temna pesem, ki bi rada pretečla v ajev te neizrečeno

misli. Poje jo tica mračne noči in srca vseh poslušnejo, kadar začujejo njeno prhutanje; kladiva zapoje, pesti ojeklene; toda pesem ugasne še pred zarjo in roke se povesijo. Pesem upora je ta klic mračne tice, pesem pomladi, ko seme na, nosna že stoletja, komaj čakajo, da se razpočijo. In ni pridiga, ne molitev, vriskanje zemlje bruha svoj praspjev.

Posluhnili je srce Brajdino, kakor bi naš nad njim zaprhutala vračajoča se tica, ki bje ob zemljo s svojimi kreljuti, da se trese črna prst na njej, podobno telesu matere, bruhajočemu iz sebe obupne krike. Udarila je to telo minuta, ko se mu izloči plod iz drobovja. Telo se odpira in v potokih teko po čelu potne srage, ročede se bitje zahteva materino smrt. Ko ji prežerejo zadnji nit, na kateri drhti rojeno bitje, je umrla za svet. A čas ni zaklenil v svoje ozke obroče njene smrti, v bitju, oživelem sredi bolečin, bo dalje živila, dokler ne izgori zanj. Ni ga poznala pred rojstvom, nikdar ga ne bo doumela in vendar je edino njemu usojeno njeno življenje.

Težke misli roje v inženirjevi glavi. Z večernimi mrakovi se je nocoj zopet vrnila strahna oznanjevalka upora in glej, že bje s svinčnimi kreljuti po zemlji ter trosi rojstva. Tudi zanj se je izluščil čas iz svojih bronastih lupin. Zna sama skromna misel ga tolaži, vasa se trese v srcu sama pred seboj: "Kaj ni morda to večno rojstvo edino usmiljenje tistega, ki nas je poklical v življenje?" — "Toda pretrdo za naše uboge duše."

Prispel je med hiše. Kakor se življenje igra z ljudmi, tako brezskrbno so se igrali na pragojih otroci. Sključene so hodile molčeče matere, možje so ga pozdravljali skoro sovražno.

Stopil je v zakajeno sobo krčme, kjer so se zbrali praznično oblečeni delavci. Vse je poznal, tudi pisarja iz tovarne. Ze davno se je izogibal dobro rejenemu človeku, ki mu starost iz nagajivosti ni hotela zarezati brazd v obličje, podobno rožnatonadahnjeni kepi testa. Ves ta obraz se je svetil od zadovoljstva in rdeče, polne ustnice so se smehljale v idiličnem uravnoteženju možgan in telesa. Kakor bi se v smehu potresala dobro prebavljajoča trebušna votlina. Nikdar se še niso te lene oči rakvele v ognju žarečih zvezdnih utrinkov, udano so tipale po božjem svetu, za vratom pa so se druga vrh druge gromadile težke plasti toščice, neizbežno znamenje vseh, katerih oči še niso pogledale k nebu. Brajda se je bal besedi tega človeka, gladko in mehko se cedecih, brez konca in kraja, ker se niso mogle povzpeti nikdar do trditve ali dokaza; vse polno stranpotic so jim odpirali možgani. A že ga je dregnil s komolecem in zaupljivo prisedel.

"Tudi vas je poslal gospod Žakelj?"

"Vraga, je že senca za menoj," je pomislil Brajda. "Da bi se mu izpovedal? Ne!"

"Trda bo šla, nihče ni naklonjen tovarnarju," je mrmljal zavaljenec vstljivo, "moli ljudje so mi pravili."

"Aha, vohun je že s hlapi na delu!" Sam zase pa je sklenil: "Prekrito bo treba paziti, da mi ne zmede mojih vlakov." Po prvi besedi je pričakoval, da bo že lahko razločil, kako se nocoj razvozlja.

(Dalje prihodnjik.)